

Speechnotes bij presentatie inwerkprogramma PS 7-6-2023

Sheet 1. Intro

Sheet 2. Regionale economie

- Wat verstaan we onder regionale economie?

Als we het hebben over economie in de provincie dan hebben we het over de regionale economie; economische activiteiten die zich afspelen binnen onze regio en/of impact hebben op onze regio.

De regionale economie verwijst naar de economische activiteit in een specifieke geografische regio, zoals een stad, een provincie of een landelijke regio. Het omvat alle productie, consumptie, handel en andere economische activiteiten die plaatsvinden binnen de grenzen van die regio. Regionale economieën worden beïnvloed door een breed scala aan factoren, zoals de beschikbaarheid van natuurlijke hulpbronnen, infrastructuur, arbeidskrachten en de aanwezigheid van bedrijven en industrieën.

Tot ons beleidsveld economie rekenen wij ook het middelbaar en hoger onderwijs. Zij zijn van onmisbare waarde in vraagstukken van de arbeidsmarkt.

Heel plat gezegd: economie gaat voor ons om bedrijven die dingen doen en het onderwijs dat zorgt voor goed geschoolde medewerkers.

- Economie is een van de 7 kerntaken van provincies. In 2011 overgeheveld van het rijk naar de provincies. Het is geen wettelijke taak. Er is niet zoiets als de “wet op de economie” waarin staat wat de provincie moet doen, zoals dat bij andere beleidsvelden wel het geval is (zoals bij water en mobiliteit).

Iedere provincie kan in principe het beleid voor economie naar eigen wens invullen.

Er is wel een soort consensus tussen de 12 provincies en het Rijk over de economische thema's waar door de provincie aan gewerkt wordt:

- stimuleren van innovatie, clusters, ketens
- stimuleren mkb – export, groei, innovatie
- aansluiting onderwijs arbeidsmarkt (mbo, hbo, universiteiten)
- samenwerking in de triple helix om maatschappelijke vraagstukken aan te pakken
- versterken van het vestigingsklimaat voor (internationale) bedrijven
- ruimtelijk economische ontwikkeling: bedrijventerreinen - plannen, afstemmen en voorwaarden stellen voor het type ontwikkeling.

- Rol provincie

Stimuleren economische groei en ontwikkeling. De provincie heeft vaak een stimulerende rol, bijvoorbeeld met bijvoorbeeld subsidies. Ook hebben we regelmatig een regisserende/aanjagende/verbindende rol om partijen rondom een vraagstuk bij elkaar te brengen om gezamenlijk aan de slag te gaan.

- Waar gaat de provincie over (en het Rijk en gemeenten)?

Het Rijk gaat over (de meeste) wet en regelgeving waar bedrijven aan moeten voldoen zoals natuurlijk belastingen, maar ook regels waar bepaalde type bedrijven aan moeten voldoen. RVO (de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland) is de uitvoeringsorganisatie van het Rijk en ook wel het “gezicht” naar buiten.

De gemeenten zijn de overheidslaag die het dichtst bij de ondernemer/bedrijven staat. Gronduitgifte, ruimtelijke ordening, eerste aanspreekpunt voor ondernemers. Bij het onderwijs zijn de gemeenten verantwoordelijk voor huisvesting van het (openbaar) basis en voortgezet onderwijs.

- Afbakening economie en andere beleidsvelden
Het Flevolandse economisch beleid richt zich voornamelijk op ondernemers en onderwijs. Maar niet alles dat ondernemers/bedrijven raakt valt automatisch binnen het economisch beleid. Denk aan toezicht en handhaving bij bedrijven op het gebied van milieu. Dat valt binnen het beleidsveld milieu. De aansluitingen op het energienet etc. valt binnen het beleidsveld Energie en ook vanuit het beleidsveld Ruimte gaat het over bedrijven, waar zij kunnen vestigen.
- We spreken vaak over de economie in termen als 'bouwen aan', maar het is goed te realiseren dat de economie niet zo maakbaar is als we wel zouden willen en dat de provincie slechts een schakeltje is in een groter geheel. We proberen zo goed mogelijk (rand)voorwaarden te creëren voor onze regionale economie.

Sheet 3. Kenmerken van de Flevolandse economie

- Flevoland heeft 48.320 vestigingen. Niet te verwarren met bedrijven. Een vestiging is de locatie waar werk wordt verricht. Dat kan een zzp-er op een zolderkamer zijn of een bedrijf met 200 man. Ze tellen allebei als 1 vestiging. Een bedrijf kan ook meerdere locaties hebben die als aparte vestigingen tellen.
- Bij elkaar zijn al die vestigingen goed voor 205.200 banen.
- De meeste van deze bedrijven zijn niet heel groot. Ze hebben tussen de 2 en 250 medewerkers. Een midden of klein bedrijf. Flevoland is een echte mkb provincie. Ruim 82% van de Flevolandse banen bevinden zich in het mkb, terwijl in Nederland het gemiddelde rond de 70% ligt. En 36% van alle banen zijn op bedrijventerreinen.
- De meeste banen zitten in het kleinbedrijf tussen de 2 en 50 werkzame personen. Bij elkaar goed voor zo'n 79.010 werkzame personen.
 - Meeste banen in: Groot en detailhandel, industrie, bouwnijverheid.
- Ruim 73% van de Flevolandse beroepsbevolking werkt. Dat is iets hoger dan landelijk.
- De werkloosheid is in Flevoland iets hoger dan in NL. Vooral bij de groep 15 tot 25 jaar is dat het geval.
- De ontwikkeling van het aantal zzp'ers in Flevoland gaat hard. Flevoland heeft ook een hogere dynamiek van startende bedrijven en opheffingen dan andere provincies. Lijkt gevoeliger voor conjunctuurschommelingen.

- Meer feiten en cijfers? Dan kunt u kijken op Feitelijk Flevoland. Daarnaast is in de informatiebundel ook de link naar 'Flevoland Monitor', die door de Economic Board Flevoland is uitgevoerd terug te vinden.

Sheet 4. Uitdagingen voor de Flevolandse economie

- Woon werk balans. Flevoland heeft minder banen dan werkenden. Veel Flevolandse mensen werken buiten de polder. Dat is op zich niet erg als de balans tussen werk inclusief reistijd en de rest van het leven daar niet onder lijdt. De uitdaging is wel om meer werkgelegenheid te creëren in de regio en dan met name banen die passen bij de inwoners en hun opleidingsniveau, zodat de voorwaarden voor een goed bestaan in Flevoland aanwezig zijn.
- De aansluiting van onderwijs op wat ondernemers nodig hebben. Ontwikkelingen in het onderwijs gaan trager dan bij bedrijven. Dat kan een rem zetten op de economische ontwikkeling als bedrijven niet de mensen met de juiste skills kunnen vinden. Flevoland heeft net als de rest van NL ook in een aantal specifieke sectoren flinke krapte: zorg, onderwijs en techniek.
- Conjunctuurgevoeligheid.
Flevoland heeft in de afgelopen decennia hogere pieken en ook diepere dalen gezien qua startende bedrijven en stoppers/faillissementen. Het sterker en weerbaarder maken van bedrijven zodat ze minder gevoelig zijn voor schokken is belangrijk voor het behoud van banen. Een bedrijf dat stabiel is, kan groeien en meer banen creëren. Bij een bedrijf dat failliet gaat zijn de banen verloren.
- Verbondenheid met de regio.
De organisatiegraad van het bedrijfsleven in Flevoland is laag vergeleken met andere NL regio's. Minder ondernemers zijn lid van een ondernemersvereniging. Binding van kleine bedrijven met een regio is juist heel belangrijk als 'cement' van de samenleving en van belang voor een goed ondernemersklimaat.
- Vraagstukken van de korte en lange termijn.
De transitie energie, voedsel en circulair zijn lange termijn vraagstukken waar ondernemers mee te maken krijgen, soms bieden ze een kans, soms een bedreiging. Op de kortere termijn zien we dat bedrijven het moeilijk hebben met netcongestie, een teveel of tekort aan water, de beschikbaarheid van grondstoffen, crises zoals oorlog in Oekraïne en daarvoor de coronapandemie en de tekorten op de arbeidsmarkt.
- De uitdagingen van de regionale economie vertalen zich ook naar uitdagingen van de belangrijkste spelers in die regionale economie. De grootste uitdagingen voor ondernemers zijn regeldruk, verschillende loketten, gebrek aan financiering en prijzen voor energie en grondstoffen. De provincie kan niet aan al die vraagstukken iets doen.
- Ook onderwijsinstellingen hebben uitdagingen. De kwaliteit van het onderwijs, voldoende instroom van leerlingen en studenten in de juiste opleidingsrichtingen, voortijdig schoolverlaten en het bijhouden van het tempo van ontwikkelingen in de markt. Nieuwe/andere banen vragen nieuwe/andere skills.

Sheet 5. Economisch beleid tot nu toe

- Tot 2016 was het economisch beleid van de provincie vooral gericht op het stimuleren van innovatie in 3 zogenaamde ‘top-sectoren’.
- Van de 9 sectoren die door het Rijk zijn bestempeld als Top-sector werd in Flevoland aan 3 gewerkt. Agro Food, HTSM en Life Sciences en Health. Dit beleid raakte maar een klein deel van de Flevolandse economie. In 2016 is om die reden een verbreding in het economisch beleid doorgevoerd waardoor niet alleen bedrijven in deze sectoren gebruik konden maken van provinciale instrumenten, maar ook het bredere mkb.
- In 2017 kwam daar in de omgevingsvisie ook de opgave Circulaire economie bij.
- In de afgelopen jaren was actualisatie nodig. Met de crises van de afgelopen jaren zijn een aantal zekerheden niet meer zo zeker. Bedrijfsmodellen bleken niet houdbaar voor de toekomst. Het oude beleid was daar niet voldoende op gericht. We zien een kanteling van alleen economische groei naar een economie met maatschappelijke meerwaarde. Deze ontwikkeling zien we bij alle provincies en het rijk. Aandacht voor brede welvaart: “wat heeft de inwoner eraan?”. Die vraag is extra relevant als het inwoners aantal in de regio hard gaat stijgen.
- Inzet op economische ontwikkeling. De provincie werkt aan nog meer economische ontwikkeling via de gebiedsprogramma’s zoals de ontwikkeling van het MITC, Maritieme Servicehaven, en de ontwikkeling van de bedrijventerreinen rondom de luchthaven en Flevokust haven. In het verleden zijn keuzes gemaakt om die buiten de scope van het economisch beleid te houden. Zo is ook de keuze gemaakt om bepaalde onderwerpen zoals toerisme en recreatie als een apart beleidsveld te zien. En zoals eerder aangegeven heeft ook circulaire economie een aparte status.

Sheet 6. Huidige uitvoering en instrumenten

- De provincie heeft verschillende instrumenten tot haar beschikking om in te zetten voor de regionale economie. Subsidieregelingen, losse subsidies, inzet van mensen als aanjager of regisseur.
- MKB
Ondersteuning mkb met een voucherregeling, mkb schakelteam, groeimakelaars, trade-developers, business-developers.
Er zijn een aantal fondsen voor innovatie en groeifinanciering. Die zijn deels gevuld met middelen uit de EU.
- Een groot deel van de uitvoering van het provinciale economisch beleid is belegd bij Horizon, de regionale ontwikkelingsmaatschappij van Flevoland.
- Aansluiting onderwijs arbeidsmarkt
Voor de aansluiting onderwijs arbeidsmarkt hebben we subsidies verstrekt aan diverse samenwerkingsverbanden en initiatieven. O.a. gericht op techniek. We voeren zelf de human capital PPS regeling uit die gericht is op onderwijsinstellingen om onderwijs te ontwikkelen dat aansluit bij de behoefte van ondernemers.

- Ruimtelijke economie
Monitoring plancapaciteit. Het monitoren van de ontwikkeling van werklocaties, ramingen maken. Inzet op afstemmen binnen en buiten de regio over welke ontwikkelingen waar wenselijk zijn. Vooral in MRA verband – Plabeka (planning bedrijven en kantoren)
- Ad hoc. Soms leiden ontwikkelingen tot inspanningen en inzet buiten het beleid om zoals de coronanoodsteun en het energienoodfonds.

Sheet 7. Regionale ontwikkelingsmaatschappij - Horizon

- Nederland heeft een land dekkend ROM-netwerk. In totaal zijn er 9 ROM's*. De ROM van Flevoland is Horizon. Sommige provincies werken samen in een ROM zoals in de NOM die voor Groningen, Friesland en Drenthe werkt.
- Het doel van alle ROM's is het versterken van de regionale economie en werkgelegenheid door te innoveren, internationaliseren en investeren*. Horizon is dan ook een belangrijk uitvoeringsinstrument van ons provinciaal economisch beleid
- Horizon is een verbonden partij van de provincie: een vennootschap (B.V.) die zelfstandig opereert en op afstand staat van de provincie.
- De provincie heeft twee rollen:
 - Aandeelhouder: provincie is 100% aandeelhouder in Horizon
 - Opdrachtgever: de provincie is de belangrijkste opdrachtgever van Horizon en verstrekt jaarlijks een exploitatiesubsidie aan Horizon en verstrekt incidentele projectsubsidies en opdrachten aan Horizon
- Als aandeelhouder opereert de provincie volgens de regels zoals die zijn vastgesteld in de Kadernota Verbonden Partijen** en de Statuten van Horizon***
- Als opdrachtgever verstrekt de provincies hoofdzakelijk subsidies aan Horizon, waar de Algemene Subsidieverordening Flevoland aan ten grondslag ligt en concrete resultaatafspraken worden gemaakt via beschikkingen.
- Door de gedeputeerde is de toezegging gedaan om de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Horizon en de fondsen voor een verdiepende sessie in de beeldvorming van de commissie te brengen. Dan zal dieper op de governance van Horizon worden ingegaan. Die sessie zal in het najaar ingepland worden.

Sheet 8. ROM – Wat doet een ROM?

- Elke ROM heeft 3 kerntaken:
- Innoveren – m.n. business development en ecosysteemontwikkeling op thema's die voor de regio relevant zijn. Horizon focust op:
 - Voedseltransitie (o.a. Landbouw Meerdere Smaken)
 - Grondstoffentransitie (o.a. Circulaire Economie Grijs & Groen)
 - Energietransitie (Energie in Balans, duurzame energie)
 - Digitalisering als dwarsdoorsnijdend thema

- Brede MKB-ondersteuning vanuit mkb-accountmanagement
- Internationaliseren – deze taak bestaat uit twee onderdelen:
 - Internationale acquisitie: aantrekken van buitenlandse investeringen/bedrijven die passen bij het profiel van Flevoland
 - Handel & exportbevordering: ondersteunen van het Flevolandse mkb bij het vinden en betreden van nieuwe internationale (afzet)markten
- Investeren – Horizon beheert een aantal fondsen en voert een aantal subsidieregelingen uit:
 - Fondsen:
 - Mkb fonds, Technofonds en de Aanjager. De provincie is geen aandeelhouder in deze fondsen.
 - TMI Proof of Concept Fonds: provincie is 100% aandeelhouder
 - Groeifonds Flevoland: provincie is 50% aandeelhouder, EZK is de andere aandeelhouder.
 - Subsidies:
 - Voucherregeling (ziet toe op: Kennis & expertise, persoonlijke ontwikkeling, maritiem en internationalisering)
 - Mkb innovatiestimuleringsregeling Topsectoren (MIT) (50/50 regeling met EZK)

Sheet 9. Samenwerking – netwerken

- De provincie werkt zoals gezegd niet als enige aan economie. Er is dan ook veel afstemming met verschillende partijen.
- Met het Rijk over grootschalige ontwikkelingen, met gemeenten over onderwijs en arbeidsmarkt.
- Met het IPO om samen met de 12 provincies op te trekken voor projecten en beïnvloeding van het rijk.
- In de MRA werken we samen om af te stemmen waar bedrijvigheid kan plaatsvinden en uitbreiden. En werken we samen aan arbeidsmarktvragestukken.
- En met regio Zwolle werken we samen hoe bedrijven in de DUN-gemeenten geholpen kunnen worden met innoveren en groeien.
- Ook met onderwijsinstellingen en het georganiseerd bedrijfsleven is afstemming.

Meer informatie - relevante links.

- Feitelijk Flevoland - <https://feitelijkflevoland.nl/dashboard/dashboard/economie>
- Werkgelegenheidsonderzoek 2022 - <https://feitelijkflevoland.nl/dashboard/dashboard/werkgelegenheidsonderzoek>
- Flevoland monitor - https://economicboardflevoland.nl/wp-content/uploads/2023/03/Economic-Board-Flevoland_Flevoland-Monitor-2023.pdf
- * Over wat de ROM's doen. www.rom-nederland.nl
- ** [Kadernota-Verbonden-Partijen-vaststelling-28-oktober-2015.pdf \(flevoland.nl\)](#)
- Animatie Horizon: <https://www.youtube.com/watch?v=xrEMJzYcQAo&t=10s>

Mededelingen m.b.t. economie - afgelopen 2 jaar

2807267 - PS mededeling - Lancering Groeifonds Flevoland.

<https://stateninformatie.flevoland.nl/documenten/ingekomen-stukken/DOCUVITP-2807267-v4-PS-mededeling-Lancering-Groeifonds-Flevoland.PDF>

2855309 - PS mededeling: Het Flevolands instrumentarium voor het innovatieve MKB.

<https://stateninformatie.flevoland.nl/documenten/ingekomen-stukken/DOCUVITP-2855309-v3-PS-mededeling-Het-Flevolands-instrumentarium-voor-het-innovatieve-MKB-1.PDF>

2858572 - Mededeling PS Nadere regels publiek-private samenwerking Human Capital 2021-2025.

<https://stateninformatie.flevoland.nl/documenten/ingekomen-stukken/DOCUVITP-2858572-v8-Mededeling-PS-Nadere-regels-publiek-private-samenwerking-Human-Capital-2021-2025.PDF>

2883455 - Mededeling PS Eerste rapportage Q4 2021 MKB Schakelteam.

<https://stateninformatie.flevoland.nl/documenten/ingekomen-stukken/DOCUVITP-2883455-v4-Mededeling-PS-Eerste-rapportage-Q4-2021-MKB-Schakelteam.PDF>

2979746 - Mededeling PS Tweede kwartaalrapportage Q1 2022 MKB Schakelteam.

<https://stateninformatie.flevoland.nl/documenten/ingekomen-stukken/DOCUVITP-2979746-v6-Mededeling-PS-Tweede-kwartaalrapportage-Q1-2022-MKB-Schakelteam.PDF>

3028227 - Mededeling PS Derde kwartaalrapportage MKB Schakelteam.

<https://stateninformatie.flevoland.nl/Documenten/DOCUVITP-3028227-v5-Mededeling-PS-Derde-kwartaalrapportage-MKB-Schakelteam.pdf>

3049120 - PS Mededeling - Vierde Kwartaalrapportage MKB Schakelteam Flevoland.

<https://stateninformatie.flevoland.nl/Documenten/DOCUVITP-3049120-v4-PS-Mededeling-Vierde-Kwartaalrapportage-MKB-Schakelteam-Flevoland.PDF>

3045363 - Mededeling PS Jaarverantwoording Windesheim 2021.

<https://stateninformatie.flevoland.nl/Documenten/DOCUVITP-3045363-v4-Mededeling-PS-Jaarverantwoording-Windesheim-2021.pdf>

3068049 - PS Mededeling - Verkenning regionaal innovatiedistrict in Almere.

<https://stateninformatie.flevoland.nl/Documenten/DOCUVITP-3068049-v3-PS-Mededeling-Verkenning-regionaal-innovatiedistrict-in-Almere.PDF>

3083122 - Statenmededeling energie noodfonds Flevoland.

<https://stateninformatie.flevoland.nl/Documenten/DOCUVITP-3083122-v6-Statenmededeling-energie-noodfonds-Flevoland.PDF>

3092929 - Mededeling PS - openstelling mkb innovatieregeling topsectoren Flevoland 2023.

<https://stateninformatie.flevoland.nl/Documenten/DOCUVITP-3092929-v4-Mededeling-PS-openstelling-mkb-innovatieregeling-topsectoren-Flevoland-2023.PDF>